KOCAELİ ANSİKLOPEDİSİ

CİLT 3

2023 Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşleri
Dairesi Başkanlığı Yayınları No: 59

@ Copyright 2023 Kocaeli Metropolitan Municipality,
Department of Culture and Social No: 59

Bu kitabın her türlü basım, yayın ve telif hakları
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Dairesi
Başkanlığı'na aittir. Başkanlığın yazılı izni olmadan elektronik,
mekanik ya da diğer yollarla basılamaz, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.
Para ile satılamaz.

All rights reserved. No part of this book may be printed,
reproduced or distributed by any electronic, optical, mechanical
or other means without the written permission of the Kocaeli
Metropolitan Municipality, Department of Culture and Social Affairs.

Tasarım ve Uygulama
Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık A.Ş.

Baskı
Pelikan Basım Matbaa ve Ambalaj Sanayi Tic. Ltd. Şti.
Kayaşehir Mah. Ulubatlı Hasan Cad. Blok 2H Kapı No: 19
34494 Başakşehir / İstanbul
Tel: (0212) 613 79 55
Sertifika No: 40619

ISBN: 978-605-72931-8-3
Takım ISBN: 978-605-72931-9-0

KOCAELİ ANSİKLOPEDİSİ

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Haluk SELVİ
Prof. Dr. Muhammed Bilal ÇELİK
Prof. Dr. İbrahim ŞİRİN
Prof. Dr. Levent ATALI

2023

Sahibi
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Adına
Doç. Dr. Tahir BÜYÜKAKIN

Genel Koordinatör
Balamir GÜNDOĞDU

Ansiklopedi Yürütme Kurulu
Prof. Dr. Haluk SELVİ
Prof. Dr. Muhammed Bilal ÇELİK
Prof. Dr. İbrahim ŞİRİN
Prof. Dr. Levent ATALI
Volkan ŞENEL
Raşit FİDAN
Hayriye SÖZER
Adil YILDIRIM

Sekreterya
Nesrin DURAN
Şükriye Göksu HÜLAGÜ

Ansiklopedide yer alan maddelerin bilimsel sorumluluğu yazarlarına aittir.

Bilim ve Danışma Kurulu
Prof. Dr. Azmi ÖZCAN
Prof. Dr. Feridun M. EMECEN
Prof. Dr. Gülfettin ÇELİK
Prof. Dr. Hamza GÜNDOĞDU
Prof. Dr. İdris BOSTAN
Prof. Dr. İlhan ŞAHİN
Prof. Dr. Kemalettin KUZUCU
Prof. Dr. Metin TUNCEL
Prof. Dr. Nermin ERSOY
Prof. Dr. Nevnihal ERDOĞAN
Prof. Dr. Numan AKDOĞAN
Doç. Dr. Fikrettin YAVUZ
Doç. Dr. Gülşen ERDAL
Doç. Dr. Mustafa SARI
Doç. Dr. Şennur KAYA
Dr. Metin ŞENTÜRK
Erdoğan ÖZDEMİR
Feyzullah Yavuz ULUGÜN
Müzeyyen ÜNAL
Recep KANKAL

Günümüze pek çok farklı bina ve lokasyonda hizmetlerine ara vermeksizin devam eden Kocaeli İl Sağlık Müdürlüğü, 2021 yılı itibariyle Kocaeli İl Sağlık Müdürlüğü, Kocaeli Valiliği Yerleşkesi ve Derince Eğitim ve Araştırma Hastanesi Alikahya Ek Hizmet Binasında hizmet vermektedir. Müdürlüğe bağlı 12 İlçe Sağlık Müdürlüğü, bu 12 ilçede toplam 151 Aile Sağlığı Merkezi, altı Göçmen Sağlığı Merkezi, dört Kanser Erken Teşhis Tarama ve Eğitim Merkezi, beş Sigara Bıraktırma Polikliniği, üç Verem Savaş Dispanseri ve üç Sağlıklı Hayat Merkezi bulunmaktadır. Ayrıca sekiz adet devlet hastanesi, 17 adet özel hastane, 17 adet özel tıp merkezi, 8 adet özel diyaliz merkezi, beş adet ağız ve diş sağlığı merkezi, dokuz adet özel poliklinik, bir adet özel evde bakım merkezi, sekiz adet özel tanı laboratuvarı, üç adet özel görüntüleme merkezi ile 19 adet sülük, kupa, fitoterapi, akupunktur gibi geleneksel uygulamaların yapılabildiği özel GETAT merkezi il sağlık müdürlüğüne bağlıdır.

Kocaeli İl Sağlık Müdürlüğü, direkt kendisine bağlı Döner Sermaye Muhasebe Hizmetleri Birimi, İl Kalite Koordinatörlüğü, Hukuk ve Muhekemat Birimi, Sivil Savunma ve Seferberlik Hizmetleri Birimi, Hasta Hakları İl Koordinatörlüğü ile Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanlığı, Kamu Hastaneleri Hizmetleri Başkanlığı, Acil Sağlık Hizmetleri Başkanlığı, Sağlık Hizmetleri Başkanlığı, Personel Hizmetleri Başkanlığı ve Destek Hizmetleri Başkanlığına bağlı pek çok alt birimden oluşmaktadır. Müdürlüğe bağlı olarak toplam 528 personel görev yapmakta olup bu personelin dokuzu uzman doktor, 12'si doktor, dördü diş hekimi, üçü eczacı, 57'si hemşire ve 55'i ebedir.

KAYNAKÇA

Asım Balcı, Kamu Hizmetleri Yerinden Yönetim, İstanbul 2005, s.83; Erdem Aydın, Türkiye'de Sağlık Teşkilatlanması Tarihi, Ankara 2002, s.21-22; Ayten Altıntaş, "Cumhuriyetin İlk Yıllarındaki Sağlık Teşkilatımız", *Cerrahpaşa Tıp Dergisi*, *Cumhuriyetin 75.Yılı Özel Sayısı*, Cilt 29 Sayı 1, İstanbul 1998, s.51-65;Nuran Yıldırım, "Hekim Kimliği ile Abdülhak Adnan Adıvar ve Tıp Tarihi ve Deontoloji Müderrisliği", *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, Cilt 7 Sayı 2, İstanbul 2006, s.70; Zafer Öztek, "Türkiye'de Sağlık Hizmetleri", *Yeni Türkiye*, *Sağlık Özel Sayısı I*, Sayı 39, Ankara 2001, s. 294-298; Önder Duman, "Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Kocaeli Vilayeti'nde Sıtma Mücadelesi (1923-1938)", *Uluslararası Çoban Mustafa Paşa ve Kocaeli Tarihi-Kültürü Sempozyumu-IV*, Kocaeli 2017, s.1239; Nermin Ersoy – Yüksel Güngör – Aslıhan Akpınar, "Tarih İçinde İzmit'te Hastaneler", *VIII. Türk Tıp Tarihi Kongresi*, Sivas 2004, s. 391-402; Ayhan Durmuş – Merve Nur Durmuş, "Sağlık Bakanlığı Teşkilat Yapısı", *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, Cilt 5 Sayı 2, Ankara 2019, s. 217-223.

Merve MERGEN

SAĞLIK TARİHİ

Kocaeli'de Sağlık Hizmetleri

İÖ 264 yılında kurulduğu bilinen İzmit (Nikomedeia), onu aşkın ulus (Bithynia, Galatlar, Roma, Gotlar, Bizanslar, Selçuklular, Osmanlılar, vd.) tarafından istilaya uğramış ve en az beş farklı devletin egemenliği altına girmişti. Uzun siyasi tarihinde çeşitli savaşlara, büyük göçlere, on iki büyük depreme, büyük yangınlara ve birçok salgın hastalıklara maruz kalmıştı. Buna karşın 19. yüzyıl sonuna kadar (1890) kentin tarihi dokusunda darüşşifa, şifahane, hastane, bakım evi gibi hastaların tedavi edildiği bir yer hakkında bir bilgiye ulaşılamamaktadır.

Antik dönemde (İÖ. 290) hekim Eustorgius'dan tıp eğitimi alarak hekim olmuş olan Panteleimon (270/275-305)'a ilk İzmitli hekim diyebiliriz. İmparator II. Maksimunus (20 Kasım 270- Temmuz/Ağustos 313)'un özel doktoru olan Panteleimon, halkın sağlık sorunlarıyla da yakından ilgilenmiş ve fakir halkı ücretsiz tedavi etmiştir. Hekimlerin koruyucu azizi olarak kabul edilen Panteleimon adına İzmit'in Yenidoğan semti sınırları içinde yapılmış olan manastırda (Resim 1) 20. yüzyıla kadar hasta ve acizlere yardım edilmekteydi.

Salgınlar

İzmit'in sağlık tarihindeki gelişmelerde etkili olan olaylardan biri salgınlardır. 15. yüzyıldan 19. yüzyıl ortalarına kadar neredeyse aralıksız yaşanan hafif, orta ve/veya şiddetli salgınlar binlerce kişinin hayatını kaybetmesine neden olmuştu. Özellikle veba, kolera, tifo, sıtma, dizanteri ve verem ile ilgili salgınlar İzmit ve civarını çok etkilemişti. 1840 yılındaki ilk kolera salgınında hacdan dönenlere İzmit civarında karantina uygulanmıştı. 1847 yılında ortaya çıkan ikinci kolera salgını da İzmit'te tekrar kolera salgınına neden oldu. 1860 yılında İzmit'te tifo ve sıtma salgının görülmesi nedeniyle tedbirler alınması gerektiği, 1865'te tekrar kolera vakalarına rastlanması nedeniyle hastalığın kontrol altına alınması için saraydan iki hekimin derhal gönderilmesi istendiği hakkında bilgiler bulunmaktadır. Haydarpaşa-İzmit Demiryolu Hattı'nın açılması (1873) da salgınların İzmit'e hızla yayılmasını kolaylaştırmıştı. 1884 yılında ise Karamürsel'de sıtmaya bağlı ölümlerin arttığı rapor edilmişti. 1894 yılında hastalığın İstanbul'a yayılmasını önlemek için önlemler alınmış olmasına rağmen, yirminci yüzyıl başlarında (1907) tekrar kolera vakalarına rastlanmış, 1910, 1911 ve 1912 yıllarında ciddi salgınlar yaşanmıştı. Örneğin; 1910 yılında İzmit ve Adapazarı'nda çıkan salgınlarda İzmitli olduğu için görevlendirilmiş olan Doktor Feyzullah İzmidi (1845, İzmit- 24 Ekim 1923, İstanbul), bölgede yaşanan tifüs, kolera, sıtma, veba, malarya, malta humması gibi ciddi salgınların milletin kudret ve kuvvetini kestiğini bildirmiştir.

1915 tarihli bir arşiv belgesinde ise, "İzmit Hapishane ve Tutukevi'nde tifo salgını olduğu, mevcut yerin hastalara yeterli gelmediği ve başka bir yerin kiralanması için gerekli olan paranın gönderildiği" yazmaktadır. Kolera ve sıtmadan sonra tifo da bölgede ciddi salgına neden olmuştu. Salgınların İstanbul'a geçişini önlemek amacıyla ciddi risk oluşturan asker sevkiyatlarının kontrollü yapılması için bölgeyi ziyaret eden Hıfzıssıhha müfettişi Bonkowski Paşa'nın raporu İzmit tıp tarihi açısından önemliydi. Çünkü raporda hem alınan önlemler açıklanmakta hem de bölgeye büyük bir hastane yapılması önerilmekteydi. Örneğin; asker

ULUS

Son haberler üçüncü sayfamızdadır

İzmit Düzce batahlığından Sapanca gölüne açılan kanal 5. inci kilometresinde

Sıtma savaşının yeni bir zaferi

En büyük sıtma bölgelerinden biri olan Kocaeli'de bataklık nisbeti %48 den %6 ya indirilmiştir.

İzmit Ajansı muhabirimizden:

— Nevrastin ?

— İsmitli! .

— Gene, sıtma var mı ?

— Oyle bir şey bilmiyorum...

Bunu artık her İzmitliden duyabilirsiniz.

Evvelden İzmit denilince hatırı sıtmayı da birlikte getirirdi.

Kocaelinin sağlık hayatının bu korkunç düşmanı ile başlıyan savaş muvaffakiyetle bitirilmiş sayılır.

Bataklıkların kurutulmaya başlandığı günleri hatırlıyorsunuz. Tarımın alabildiğine uzanan mezarlarını, kimsenin korumaya gücü yetmiyecek kadar ne kadar hâkimiydi. Alimiş oğlu, Bahırlı, Düzce'de yıllarca insan enerjisi, Makina kuvveti ile bir - leşti. Ve yıllarca süren savaş sonunda hastalık derecesi yüzde 48 den, yüzde altıya indi.

İzmitteki hastahklarda hayli sahası işliyor. Her türlü ürün, yapılacak bir hareketle verimleniyor.

Suu, hastahkların kurutulma sırasında bulmadan. Köylünün derin sevinç ve hazzının, o manalı sevgisinin kudretini, zaafı bi, anlatmak yok güçtür. O bir çiftçinin mutlu, hayranın mutlu, neşeli, nesinin neşeyli itiraf etmeğine hi, bitmiyorum.

Şimdi, İzmit Sıtma Mücadele Heyeti, yeni ve büyük bir işin başında bulunuyor. Düzce bataklığından Sapanca gölüne kadar açılan geniş kanal, beşinci kilometreyi bulmuştur. Bu kanalın büyüklüğünü bir fikrin olması için gölde canlandırmak için resmine bakmak kâfidir sanırım. Bu kanalın bitmesi ile İzmit'deki savaş tam bir randıman verecektir.

Adapazarı ile Akçayı arasında 74 köy halkının sağlığını her an tehlike içinde bırakan Madenler sıtma mücadelesinin önemli safhalarından bulunmaktadır. Nitekim içinde bu suyun mecrasının değiştirilmesine başlandığı gibi, son günlerde tesbit Kocaeli köylüsünce genel bir sevinle karşılanan kanal idare köylüler birliği de sağlık savaşına olanca hızıyle katılmak emelindedir. Bu arada ikinci bir ehemmiyetlerin, birlik bölgesinden alınmak suretiyle bil gedeki diğer bataklıkların da kurutulmasına başlanacaktır.

Sıtma mücadele heyeti doktor ve küçük sıhhat memurları aynı 30 gün süreli köylerde geçirmek suretiyle de onların sağlığıyla çok yakından ilgilenmektedirler. Kinin, kinaşirazın, hastalara bedava verilmek şekil. bu şekilde birlikteki asker de alınan dikkatle kurutulmaktadır.

sevkiyatı sırasında hastalığın yayılmasını önlemek için İzmit'in dışında Soğucak mevkiinde barakaların yapıldığı, barakalar tamamlandıkça askerlerin Soğucak'a nakledildiği, burada sterilizasyon ve etüv makineleri ile eşyalarının temizlendiği, karantina süresi dolan askerlerin sevkine izin verildiği, dolayısıyla büyük bir hastaneye ihtiyaç olduğu yazmaktadır. Cumhuriyet döneminde ve sonrasında İzmit, sıtma ve veremin sıklıkla görüldüğü yerlerden biri oldu. 1929 yılında İzmit Sıtma Mücadele Heyeti'nin kurulmasıyla bölgedeki halkın muayenesi ve sıtmalı hastaların tedavisinin yanı sıra sivrisineklerin yok edilmesi ve bataklıkların kurutulması çalışmaları yürütüldü. 27 Aralık 1948'de hizmet vermeye başlayan İzmit Verem Savaş Dispanseri de muayene, tanı, tedavi ve aşı uygulamasının yanı sıra, hastalığın yaygın olarak görüldüğü yıllarda kaza ve köylere giderek verem taraması çalışmalarını yürüttü.

Hastaneler

Bonkowski Paşa'nın bu raporunda, İzmit'in stratejik konumu nedeniyle büyük önem verilen askeri hastanenin 1894 yılındaki salgınlara ve göçlere cevap veremediği, depremde zarar gördüğü bildirilmekteydi. Ne yazık ki Bonkowski Paşa'nın raporunda sözünü ettiği Asker Hastanesi hakkında bilgimiz çok az. Sadece Sn. Öztüre'nin *Nikomedya- İzmit Tarihi* adlı eserinde 1890 yılında İzmit'te bir hastane olduğu bildirilmekte, 13 Ağustos 1892 tarihli belgede de "hastanenin açılışından itibaren 58 hastanın girip, 48 hastanın taburcu olduğu, 15 hastanın halen yatmakta olduğu ve yaralı askerlerin buraya gönderildiği" yazmaktadır. Aynı belgede hastane işleri için Tabip Kolağası Osman Efendi ile Yüzbaşı Nuri Efendi ve Tabip Binbaşı Mahmut Bey'in buraya görevlendirildiği açıklanmaktadır. Dolayısıyla 1890'ın ilk yıllarında İzmit'te bir Askeri Hastane'nin olduğu anlaşılmaktadır.

Aynı tarihlerde halka sağlık hizmeti sunan bir Misyoner (Oblate) Hastanesi'nden söz edilmektedir. 1888 yılında Kardinal Vincenzo Vannutelli'nin ısrarıyla İstanbul'a gelmiş olan Assumption College cemaatinin üyeleri olan Assumptionistler 1890 yılından itibaren Antik Bithynia sınırlarını kapsayan bölgede (Bursa'dan Ankara'ya) çeşitli faaliyetlerde bulunmuşlardı. 1891 yılında İzmit- Derince'de cemaatin kadın üyeleri (Oblateler) bir hastane, bir yetimhane ve dokuz dispanser açmış ve halka ücretsiz sağlık hizmeti sunmuştu. Misyoner kayıtlarına göre bu süre içinde 30.000 hastaya bakmışlardı.

Hapishane-i Umumi Hastanesi ve Akıl Hastanesi

1894 yılında İzmit'te tabipliğini Yani Efendinin yaptığı bir hapishane hastanesi olmasına karşın, uzun bir süre tutuklu ve hükümlülerin tedavi edileceği yer konusunda sıkıntı yaşanmıştı. Bu nedenle Sadettin Paşa, 1895 yılında askerler için yaptırılmış olan Soğucak Barakalarını, salgınlar şiddetlendiğinde karantina ve tutuklu hastanesi haline getirdi. Fakat barakaların güvenlikli olmaması tutukluların tersane revirinde tedavi edilmesine neden oldu. Fakat 1908 tarihli bir belgede "yaralamadan dolayı mahkûm olan ve boynundaki yaradan dolayı Hapishane-i Umumi Hastanesinde tedavi altına alınan şahsın iyileştiği" bilgisi, bir tutuklu hastanesinin varlığı hakkında bilgi vermektedir. Bununla birlikte sivil tutukluların tedavisine ilişkin sorun devam etmişti. Çünkü 1910 yılında İzmit Askeri Hastanesi'nde yoksul hastalar için ayrılmış olan kısımda sivil tutukluların tedavi edilmesi istenmiş, fakat güvenlik nedeniyle uygun olmadığı ileri sürülerek teklif reddedilmiştir. 18 Temmuz 1910 tarihli bir diğer belgede parası ve eşyası gasp edilip, aklını oynattığı için Hapishane-i Umumi Mecnunlar Hastanesi'ne yatırılmış olan Malatyalı Cemal Efendi'nin taburcu edilmesinden söz edilmektedir.

1914 yıllarında üç ayrı binadan oluşan İzmit Asker Hastanesi'nin binalarından birinin tutuklu ve akıl hastaları için ayrıldığını, akıl hastaları ile sivil tutukluların burada yatırılarak tedavi edildiği ile ilgili söylemler, arşiv belgeleri ile desteklenmektedir.

İzmit Asker Hastanesi

Hıfzıssıhha Müfettişi Bonkowski Paşa'nın raporunda "İstanbul yolu üzerindeki İzmit'ten her sene çok sayıda askerin geçtiği, hasta ya da yaralı askerlerin çok olduğu, bu nedenle buraya büyük bir hastane gerektiği" yazmaktadır. Doktor Bonkowski Paşa'nın bu önerisi üzerine İzmit'te büyük askeri hastanenin temeli 27 Ekim 1904 tarihinde atıldı, 1909 tarihinde tamamlanan binaların bir kısmında hemen tedaviye başlandı. Ko-

İzmit Asker Hastanesi Hariciye Pavyonu

lağası Adolf Nazaret başhekim olarak atandı. 8 Kasım 1909 tarihinde yeni İzmit Asker Hastanesi'ni ziyaret eden Padişah Mehmed Reşat, Askeri ve Gureba Hastaneleri'nin ihtiyaçlarını karşılamak üzere 50 lira bağışladı. Sn. Özbay, 1910 yılında Kocaeli Asker Hastanesi adı ile açılan yeni askeri hastanenin Operatör Binbaşı Avni ve Dr. Yüzbaşı Derviş Bey tarafından yönetildiğini; I. Dünya Savaşı (1914-1918) ve Ulusal Kurtuluş Savaşı (1919-1922) yıllarında İzmit'in Tepe Mahallesindeki evlerde hizmet verdiğini bildirmektedir.

Abdülkadir Noyan anılarında I. Dünya Savaşı yıllarında (03.03.1915) Kandıra'da amele taburları arasında çıkan lekeli tifo salgınında bazı hastaların İzmit Asker Hastanesi'ne sevk edildiğini yazmaktadır. İzmit eşrafından Nail İnal Bey de "I. Dünya Savaşı yıllarında İzmit'te Asker Hastanesi'nden başka bir Alman Hastanesi'nin bulunduğunu ve burada Alman doktorların, hemşirelerin çalıştığını söylemekteydi.

Kurtuluş Savaşı yıllarında, Askeri ve Seyyar Hastaneler Kuvayı inzibatiye emrine verilmiş, bu kuvvetlerinin dağılması üzerine, ulusal kuvvetler (Kuvayımilliye) tarafından kullanmasını önlemek için hastanelerin tüm malzemeleri Gülnihal Vapuru'yla İstanbul Saraçhane'deki depolara gönderilmiş (1920), dolayısıyla İzmit Asker Hastanesi kapanmıştı.

1929 yılı itibariyle vilayet dâhilinde özel idareye ait 50 yataklı bir hastane, Adapazarı Şifa Yurdu adıyla 20 yataklı özel bir hastane ile İzmit'te 5 yataklı Sıhhat Yurdu adıyla özel bir hastanenin açıldığı tespit edilebilmektedir. 1930 yılında Adapazarı'nda 25 yataklı belediyeye ait bir hastane açılmıştır. 1935 yılı itibariyle vilayet dâhilinde biri İzmit'te 50 yataklı ve diğeri Adapazarı'nda 15 yataklı olmak üzere özel idareye ait iki hastane, Gebze, Geyve, Hendek, Kandıra ve Karamürsel'de birer olmak üzere 5 dispanser faaliyet göstermiştir Gureba Hastanesi, Kocaeli Memleket Hastanesi, Seka İşçi Hastanesi gibi kurumlar da İl Sağlık Müdürlüğü'nün sorumluluk alanına giren önemli sağlık kurumları arasında yer almıştı.

II. Dünya Savaşı yıllarında (1940) Kolordu birliklerinin İzmit'e gelmesiyle salgın hastalık oranında artış başlayınca Asker Hastanesi'nin yatak kapasitesi 500'e çıkartıldı. İki farklı yerdeki binalarda hizmet sunan bu hastanenin ameliyathanesinin tepede kalması kış mevsiminde hastaların taşınmasını güçleştirmekteydi. Bu yüzden ameliyathane aşağıya taşındı. Cerrah Ruhi Kurtar Bey'in gayretleri ve Amerikan yardımıyla ameliyathane daha iyi hale getirildi. 1948'de barışla birlikte hastane yatak sayısı 200'e indirildi. 1952 yılından sonra aşağıdaki hastane pavyonları geliştirildi ve tepedeki servisler, hastalar nakledildi. 1976 yılına kadar İzmit merkezde bulunan Kocaeli Asker Hastanesi 1 Ekim 1976 tarihinde Derince 'deki binaya nakledildi ve uzun yıllar 100 yataklı olarak hizmet verdikten sonra, 2013 yılında kapatıldı.

Gureba Hastanesi (İn Bayırında)

İzmit Gureba Hastanesi 1910 yılında inşaatı tamamlanmış olan büyük Asker Hastanesi'nin bir kısmında hizmet vermekteyken, Nüzhet Paşa döneminde sivil halk için hastane yapılmasına karar verilmiş ve Nüzhet Paşa'nın gayretleriyle 1911 yılında hastane inşaatına başlanmıştı. Memleket Hastanesi adıyla anılan hastane İzmit'in Baç Mahallesi İn Bayırı mevkiindeki Ali Paşa mirasçılarından kamulaştırılmış arazide inşa edildi. Balkan Savaşı'nda (1912) görevinden alınan Nüzhet Paşa yerine gelen Muhittin Paşa ve 1913 yılında Mazhar Müfit Bey Memleket Hastanesi inşaatını sürdürmüşlerdi. 1914 yılında üç ayrı pavyon şeklinde yapılmakta olan hastane, tamamlanmış binalarında halka hizmet sunmaya başlasa da inşaatı 1915 yılı sonlarına kadar devam etmişti. 1917 yılında tüm binalarıyla hizmet vermeye başlamıştı. 1918 ve 1919 yılı bütçelerine hastane inşaatına, tamiratına, mefruşatına ve ilaç alımına ilişkin masraflara ait para ilavesine izin verilmiş olması hastanenin bu tarihlerde bazı eksikliklerle görevini sürdürdüğünü göstermekle birlikte, 11 Kasım 1920 tarihinde parasızlık yüzünden kapatılmış, yeniden açılması için de 300 kuruş istenmişti.

Amerikan Hastanesi

1921 yılında Amerikan Kadın Hastaneleri (American Women's Hospital) cemaati Dr. Elliot yönetiminde, bir grup kadın doktor İzmit ve Bahçecik'e yerleşti. Dr. Elliot, cemaate gönderdiği raporunda, sağlık hiz-

metleri sorumluluğunu almış oldukları bölgenin sağlık koşullarının çok kötü olduğu, salgın hastalıklardan başka, Ermeni tehcirinden dönenlerin konuşlandığı mülteci kamplarında pek çok çocuğun açlık ve soğuktan öldüğü, bildirilmekteydi. İzmit'te 20-25 bin, Derince'de 5 bin mültecinin olduğunu yazan Dr. Eliot, açtıkları hastane hakkında şunları söylemekteydi:

"Eskiden bir Türk Hastanesi olan bu hastane daha sonra İngiliz ve Yunanlılar tarafından kışla olarak kullanılmıştı. Harap haldeki bu askeri hastaneyi önce onarttık ve yeterli araç gereçle donattık. 31 Mayıs 1921 tarihinde kentin 100 ileri geleninin katılımıyla hastaneyi resmen açtık. Halkın Amerikan Hastanesi olarak isimlendirdiği bu hastanede hem sivil halka hem de askerlere tıbbi yardım sağladık. 95 yataklı bu hastaneden başka Bahçecik'te bir erkek yetimhanesi, İzmit'te bir kız yetimhanesi, 25 yataklı çiçek kampı ve 50 yataklı çocuk preventorium'u ile 1924 yılına kadar sağlık hizmeti sunduk".

Bununla birlikte Kuvayımilliye'nin 28 Haziran 1921'de İzmit'i ele geçirmesinden sonra, hastanesiz kalan İzmit'e 6 Ekim 1922'de Eskişehir'den 16 nolu Seyyar Hastane taşınmıştı. Seyyar Hastane'nin yetersiz kalması üzerine Askeri Hastane, Memleket Hastanesi'nin bir bölümüne yerleştirildi. 17 Ekim 1922 döneminde Yzb. Şenidullah Fikri Bey başhekim oldu ve Bahçecik'te hastaneye bağlı bir nekahethane açıldı.

1 Ağustos 1923 tarihinde Opr. Dr. Avni Bey ile röntgen uzmanı Rıza Tahir ve Fikri Bey tarafından yönetilen Seyyar Hastane lağvedilmiş, süvari ahırlarının iyileştirilmesinden sonra meydana gelen binanın biri servis diğeri yönetim hizmetlerine ayrılmak suretiyle İzmit Mevki Hastanesi açılmıştı. Başhekim Memduh Bey, koğuşları sıtmalı askerlerle dolup taşan bu hastaneye ilave olarak Kozluk Mahallesi'ndeki Ermeni Kozahanesi binalarını onartarak burada da hastaların tedavisine başlamıştı. Onarılan binalar dâhil olmak üzere hastane toplam 150 yatağa çıkartılmıştı. Memleket Hastanesi adıyla da anılan İzmit Gureba Hastanesi inşaatı ancak 1928'de bitirilebilmiştir.

Bununla birlikte, 4 Şubat 1939 tarihli *Cumhuriyet* gazetesinde "İzmit'in Hastane İhtiyacı" başlıklı yazıda; "350 bin nüfuslu İzmit'te var olan memleket hastanesinin vilâyet halkının ihtiyaçlarına cevap vermekten uzak olduğu, mevcut hastanenin şehrin kenar, sarp ve hayli uzak bir mahallinde (Baç Mevki, İn Bayırı) dağınık ve üç pavyondan ibaret olduğu, dik yokuşlu, berbat bir patika yolu bulunduğu, kışın vasıtaların ulaşamadığı, hastaların ıstırap çektiği, otuz küsur sene evvel inşa edilmiş olduğu için eski tarz mimarisi olduğu, bu nedenle de Kocaeli'ne kâfi gelebilecek hastane için 100-125 Liraya ihtiyaç bulunduğu" yazmaktadır. Ne yazık ki yörenin ihtiyacına cevap verebilecek yeni hastane inşasına 1945 yılında başlanmış ve yeni hastanenin Şubat 1952'de tamamlanan kısmına Memleket Hastanesi Verem Hastanesi ile birlikte taşınmıştır.

Kızılay Hastanesi

İzmit Gureba ve İzmit Askeri Hastanesi kapatılmış, seyyar hastaneler İstanbul'a nakledilmişti. Kuvayımilliye Kocaeli Gurubu faaliyet sahasında Harp Hastaneleri'nden başka Geyve'de 50 yataklı bir Hilal-i Ahmer (Kızılay) hastanesi açılmıştı (1920). Bölgenin yükünü uzun süre taşıyan Geyve Kızılay Hastanesi, 1924 yılında İzmit'e açılan Kızılay Hastanesi ile rahatlatıldı. Fakat 1923 yılından itibaren mübadele ile Balkanlar'dan gelen göçmenlerin İzmit'te konuşlandırılması yine hastane ihtiyacı yarattı. Çünkü göçmenlerle birlikte nüfus 286.600'e ulaşmıştı ve ne yazık ki mevcut hastane sadece 25 yataklıydı. Çözüm olarak Kızılay ve Mülkiye Hastaneleri'nden istifade edilmesi beklenmekteydi. 31 Mart 1924 tarihli belgede "Kocaeli'deki göçmen hastaların tedavisi için Kızılay'ın Hastane tahsis ettiği ve gerektiği takdirde yatak kapasitesinin artırılması yoluna gidilmesi için valiliğe bildirimde bulunulduğu yazmaktadır. Çeşitli tarihlerde tekrarlayan salgın hastalıklar da alınan tüm önlemlere rağmen, İzmit'te sağlık hizmetlerini yetersiz hale getirmekteydi

Memleket Hastanesi

Sn. A. Oral, İzmit'te inşa edilen Memleket Hastanesi'nin 1928 yılında bitirilebildiğini, 8 Aralık 1935 tarihli *Ulus* gazetesinde "Hastaneler ve Sıhhat İşleri" başlığı altında evvelce 25 yataklı olan hastaneye 1924 yılında 25 yataklı bir pavyon daha eklendiği bildirilmektedir. Mevcut hastaneye 1926 yılında dönemi için mükemmel bir röntgen laboratuvarı, 1930 yılında da iyi donanımlı bir ameliyathane ile birlikte cerrahi pavyonu eklenmişti.

Cumhuriyeti takiben Memleket Hastanesi adıyla yeni bir hastane inşaatı başlamış, 1934 yılında tamamlanabilmişti. Fakat kısa süre sonra çıkan yangında Memleket Hastanesi'nin bazı bölümleri yandı. 4 Şubat 1939 tarihli *Cumhuriyet* gazetesinde "İzmit Mektubu" başlıklı özel haber İzmit'in Hastane ihtiyacından söz etmekteydi. Haberde; İzmit Memleket Hastanesi'nin 350 bin nüfuslu vilayet halkının ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olduğu, binanın tamir edilmesi yerine vilayetin merkezinde ya da işlek bir yerinde 100 yataklı, en azından 75 yataklı yeni bir hastane yapılmasının daha uygun olduğu söylenmekteydi.

2 Şubat 1943 tarihinde Memleket Hastanesi'nde tekrar yangın çıkmış ve tekrar ameliyathane, eczane ve başhekimlik binaları yanmış, ameliyathanenin malzeme ve aletleri bu kez kurtarılamaz hale gelmişti. 1, 3 ve 5 Temmuz 1943 ile 6 ve 9 Eylül 1943 tarihli *Cumhuriyet* gazetelerinde Kocaeli Vilayeti tarafından İzmit-Memleket Hastanesi tamirat ve onarım için ihale ilanları bulunmaktaydı. Yangından yaklaşık bir yıl sonra (21 Şubat 1944) gazetede "Kocaeli Vilayeti'nin en mühim ihtiyacı hastanedir" yazmaktaydı. 7 Mayıs 1946 tarihli *Cumhuriyet* gazetesinde ise İzmit Memleket Hastanesi'nin 3. kısmının inşaatı için ihaleye çıkıldığını bildiren bir ilan bulunmaktaydı.

Devlet Hastanesi

1945 yılında inşaatı başlanmış olan Devlet Hastanesi 110 yataklı olarak planlanmış ve milli bankalardan

İzmit Memleket Hastanesi Blok IV cephe görünüşü

sağlanan para ile tamamlanmıştı. Şubat 1952'den itibaren de Verem Hastanesi 100 yataklı olarak planlanmıştı. 6 Mart 1952 tarihli *Vatan* gazetesinde dönemin valisi Ethem Yetkiner ile yapılan röportajda Ethem Bey "ikinci kısmının tamamlanması halinde hastane sadece yarım milyona yakın nüfusu olan kente değil tüm bölgeye hizmet verecek kapasitede olacağı için bölge hastanesi olacaktır" demekteydi. Hastanenin büyük bir kısmının veremliler için ayrılmasının sebebini ise bölgede verem hastası sayısının fazla olmasıydı. Günümüzde İzmit Devlet Hastanesi adıyla anılmakta olan bu hastane 316 yataklı olarak hizmet sundu. 60 yataklı Memleket Hastanesi ve 100 yataklı Verem Pavyonu bir arada hizmet vermeye vermeyi sürdürdü.

İl Özel İdaresi'ne bağlı olan hastaneler 1953 yılından sonra Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlanmış ve hastane 1956-1957 tarihlerinde İzmit Devlet Hastanesi adıyla anılmaya başlanmıştı. 1985 yılından sonra Kocaeli Devlet Hastanesi adıyla anılmaya başlayan hastane 17 Ağustos 1999 Kocaeli Depremi'nde büyük hasar görmüştür. Onarımdan ve 2002'de yeni blokların ilave edilmesinden sonra yıllardır olduğu gibi Kocaeli halkına hizmet vermeyi sürdürmektedir.

SEKA İşçi Sigortalıları Kurumu Hastanesi

1938 yılında sanayileşmeye başlayan İzmit'te SEKA Kâğıt Fabrikası açılmıştı. Ürün çeşitliliği artıran fabrikanın artan işçi sayısı, 1946 yılında fabrikaya bir revir ilavesini gerektirmişti. Yine ihtiyaçlar göz önünde tutularak bu revir 1950 yılından itibaren İşçi Sigortaları Kurumu Hastanesi olarak hizmet sunmaya başladı. Sonrasında iki ayrı S.S.K. Hastanesi toplam 711 yatak kapasiteyle sağlık hizmetlerini İzmit'te işçi ve ailelerine sunmuştur. SSK Sağlık tesislerinin 19 Şubat 2005 tarihi itibariyle Sağlık Bakanlığı'na devri ile İzmit Devlet Hastanesi adını aldı. 2008 yılında ise İzmit Seka Devlet Hastanesi adını alarak 320 yatak kapasitesi ile hizmete geçti. Günümüzde İzmit Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi ile tıbbi, idari ve mali olarak birleşerek 520 yatak kapasitesi ile hizmet vermeye devam etmekte olup kendisine bağlı olan Merkez Semt Polikliniği ile Ek binası ve İzmit Seka Devlet Hastanesi Alikahya Ek hizmet binası ile beraber toplam 28 farklı branştan hekim kadrosu ile ilimizde ayda ortalama 62000 hastaya hizmet vermektedir.

Üniversite Hastanesi

3 Temmuz 1992 tarih ve 3837 sayılı yasa ile kurulması kararlaştırılan Kocaeli Üniversitesi'nde 11 Temmuz 1992 tarih ve 21281 sayılı karar ile Tıp Fakültesi açılmıştı. 16 Şubat 1995 tarihinde Derince Sopalı Çiftliği olarak anılan yerdeki SSK Kocaeli Hastanesi'nin Kocaeli Üniversitesi ile ortak kullanımına ilişkin protokol imzalanmıştı. Deprem sonrasında büyük kısmı prefabriklerde olmak üzere 391 yatak ile hizmet vermiş olan Üniversite Hastanesi, Haziran 2005 tarihinden itibaren de Umuttepe Yerleşkesi'nde kalıcı binalarında kente sağlık hizmeti sunmaya devam etmektedir.

KAYNAKÇA

Nermin Ersoy – Yüksel Güngör – Aslıhan Akpınar, "Tarih İçinde İzmit'te Hastaneler", *VIII. Türk Tıp Tarihi Kongresi*, Sivas 2004, s. 391-402; *Plinius Nikomedia Mektupları*, *Bithynia Tarihi Kocaeli Yöresi Tarihi*; Charles Teksier *Kocaeli Yöresi Tarihi*, çev. Galip Dönmez. Hilal Basımevi, İstanbul 1998; Atilla Çetin, *Kocaeli Tarihinden Sayfalar*, Kocaeli Ofset Matbaacılık, İzmit 2000; Avni Öztüre, *Resim-Fotoğraf-Belgelerle Nicomedia İzmit Tarihi*, Çeltüt Matbaacılık, İstanbul 1969; F. Yavuz Ulugün, *Kocaeli Tarihi: Osmanlı ve Ulusal Kurtuluş Döneminde Kocaeli*, Kocaeli Yüksek Öğrenim Derneği Tarih Yayınları/1, Atmaca- Panajans 2002; Önder Duman, "Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Kocaeli Vilayeti'nde Sıtma Mücadelesi (1923-1938)",

Uluslararası Çoban Mustafa Paşa ve Kocaeli Tarihi-Kültürü Sempozyumu-IV, Kocaeli 2017, s.1239; Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA): İ.DH. Dosya: 15 Gömlek: 723; BOA: İ.DH. Dosya: 16 Gömlek: 777; BOA: MKT.MHM. Dosya: 2 Gömlek: 9; BOA: MKT.MHM. Dosya:340 Gömlek:79; BOA: Y. MTV. Dosya: 84 Gömlek: 115; BOA: MKT.MHM. Dosya:555 Gömlek:14; BOA: MKT.MVL. Dosya:118 Gömlek: 65; BOA: MKT.MHM. Dosya:563 Gömlek: 22; BOA: MKT.MHM. Dosya:291 Gömlek: 63; BOA: MKT.MHM. Dosya:314 Gömlek: 48; BOA: Y. MTV. Dosya: 87 Gömlek: 135; BOA: Y. PRK. ASK. Dosya:73 Gömlek:50; Ahmet İhsan Tokgöz, *Matbuat Hatıralarım* 1361/1942 Yay. Haz. Alpay Kabacalı, İletişim yay 1993; F. Yavuz Ulugün, *Kocaeli ve Çevresinde İnanç Turizmi*, İzmit Rotary Kulübü, İzmit 2001; CE, Catholic Encyclopedia "Augustinians of the Assumption (The Assumptionists)" Erişim 02 Nisan 2004. http://www.newadvent.org/cathen/02104a.htm; CE, Catholic Encyclopedia: "Nicomedia" Erişim 02 Nisan 2004. http://newadvent.org/cathen/11070a.htm; Arsen Yarman, Osmanlı Sağlık Hizmetlerinde Ermeniler ve Surp Pirgiç Ermeni Hastanesi Tarihi. Surp Pirgiç Ermeni Hastanesi Yayınları, İstanbul 2001; BOA: Y.PRK. ASK. Dosya:84 Gömlek:43; BOA: Y. MTV. Dosya: 108 Gömlek: 71; BOA: Y.MTV. Dosya: 267 Gömlek: 20; Kemal Özbay, Türk Asker Hekimliği Tarihi ve Asker Hastaneleri Cilt:3, II. Kitap, Yörük basımevi, İstanbul 1981 s.18-29; BOA: DH. MUİ. Dosya: 32/1 Gömlek: 22; Abdülkadir Noyan, *Son Harplerde Salgın Hastalıklarla Savaşlarım*, Ankara Tıp Fakültesi Yayınları, Ankara 1956, s.40; Röportaj: Nail İnal, Kocaeli Dokümantasyon Merkezi, Ekim 2003, Mart – Nisan 2004; Röportaj: Abdullah Sert (1928), Nuriye Hanım (1931), Mehmet Bey (1937), Saraybahçe İlköğretim Okulları Müdürü Nevzat Ozan, Recep Başar, Fatma Hanım (1928): "İzmit Hastaneleri" 10 ve 15 Nisan 2004; BOA: DH. EUM.AYŞ. Dosya: 42 Gömlek: 30; *Özgür Kocaeli* gazetesi *Pazar İlavesi* (03 Temmuz 2003); Tarihçe Defteri: İzmit Asker Hastanesi Kuruluş Tarihçesi. 15 Mart 1977; BOA: İrade-i Seniye, Genel no:1202 (681) Hususi:100; BOA: ZB. Dosya: 488 Gömlek: 127; BOA: DH. İD. Dosya: 47/1 Gömlek: 6; BOA: DH. EUM. THR Dosya: 42 Gömlek: 45; BOA: DH. UMVM. Dosya: 26 Gömlek: 9; BOA: DH. UMVM. Dosya: 80 Gömlek: 23; BOA: DH. UMVM. Dosya: 26 Gömlek: 19; BOA: DH. UMVM. Dosya: 26 Gömlek: 21; BOA: DH. UMVM. Dosya: 26 Gömlek: 23; BOA: DH. UMVM. Dosya: 26 Gömlek: 29; BOA: DH. UMVM. Dosya: 26 Gömlek: 32; BOA: DH. UMVM. Dosya: 81 Gömlek: 23; Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA): Sayı: 99C93 Fon Kodu: 30.10.0.0 Yer No: 120.854.29; *Türk Yolu*. Sayı: 1319 (02 Şubat 1943); *Türk Yolu*. Sayı: 1324 (07 Şubat 1943); *Vatan* gazetesi. "Kocaeli İlavesi" (05 Mart 1952); BCA: Sayı: 20573 Fon Kodu: 30.11.1.0 Yer No: 186.32.19; *Vatan* gazetesi. "Kocaeli İlavesi" (06 Mart 1952); BCA: Fon Kodu: 272.0.0.79 Yer No: 72.2.9; BCA: Fon Kodu: 272.0.0.79 Yer No: 72.2.20; BCA: Fon Kodu: 272.0.0.79 Yer No: 72.2.19; BOA. İdari Dahiliye (İ.DH), Dosya: 15 Gömlek: 723; BOA. İ.DH. Dosya:16 Gömlek: 777; BOA. Cevdet Sıhhiye (C.SH). Dosya: 10 Gömlek: 487; Mine Şehiraltı, "İzmit'te Kolera Salgınları" *Türkiye Klinikleri J Med Ethics*. Cilt 3 Sayı 18, 2010, s.133-9; Müesser Özcan – Rahime Aydın Er – Oğuz Polatel, "XX. Yüzyıl başlarında İzmit'te salgın hastalıklarla mücadelede aşı çalışmaları" *Uluslararası Gazi Akçakoca ve Kocaeli Tarihi-Kültürü Sempozyumu*, Kocaeli 2014; BOA: Y. MTV. Dosya: 87 Gömlek: 135; Zafer Atar. "İzmit ve çevresinde kolera salgını (1894)" *Uluslararası Kara Mürsel Alp ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu 2*, Kocaeli 2016 http://www.kocaelitarihisempozyumu.com/bildiriler2/63.pdf. S. 839-847; BOA: Y.PRK.ASK. Dosya:84 Gömlek:43; BOA: Y. PRK. ASK. Dosya:73 Gömlek:50; BOA: Y. MTV. Dosya: 108 Gömlek: 71; BOA: Y.MTV. Dosya: 267 Gömlek: 20; Hilali Ahmer Cemiyeti Salnamesi, 1329-1331. İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi: Kayıt no: 362. 191 (496) (058) 9435055; *Ulus* gazetesi. 29 Mart 1936; Yüksel Güngör, Osmanlı döneminde "Nicomedia" İzmit'te farklı dinlerin birlikte hoşgörü içinde yaşam kesitine bir örnek: Panteleimon Manastırı. *Uluslararası Gazi Akçakoca ve Kocaeli Tarihi-Kültürü Sempozyumu*, Kocaeli 2014; Andreas David Mortdmann, Bosporus Christianus P.II Golf von Nikomedien und Asistiches ufer, Konstantinopel 1911, s.13; TR Hastane, Türkiye Kamu ve Özel Sağlık Kurumları Rehberi. "İzmit Seka Devlet Hastanesi". Erişim 10 Aralık 2021. https://www.trhastane.com/izmit-devlet-hastanesi-3798.html#:~:text=Hastanemiz%2001%2D01%2D2008%20tarihinde,kendisine%20ba%C4%9Fl%C4%B1%20olan%20Merkez%20Semt)

Nermin ERSOY, Aslıhan AKPINAR, Rahime AYDIN ER, Merve MERGEN

SAHİLLER VE PLAJLAR

Kocaeli'de Turistik Destinasyon

Kıyılar, insanlık tarihi boyunca ilgi duyulan ve birçok açıdan yararlanılan, kara ile deniz ekosistemlerinin kesiştiği önemli alanlardır. Dünya nüfusundaki yoğun artış, sanayileşme, ulaşım ve turizm gibi faktörler kıyıların sunduğu imkanlar ve çekicilik gibi nedenler günümüzde kıyı alanlarına olan ilgiyi artırmış ve yoğun kullanımına neden olmuştur. Dolayısıyla, kıyı alanlarının kullanımının planlaması ve yönetimi gibi kavramların gelişmesine neden olmuştur. Kıyı unsuru yalnızca bir çizgiden ibaret olmayıp, kıyının deniz yönünde ve kara yönünde iki yönlü etkileşimde bulunduğu alanlar bulunmaktadır. Bu nedenle, kıyının bölümlerinin, tanımlarının yapılması hem hukuki hem de bilimsel açısından önemlidir. Kıyıların alanlarının belirlenmesi çalışmaları, kıyının kullanım şekli ve kıyıdan yararlanmanın sınırlarını belirlemektedir.

Kocaeli ili Marmara Denizi ve Karadeniz'e kıyısı olan, sınırları içerisinde İzmit Körfezi'ni de barındıran bir kenttir. Kocaeli ilinin Karadeniz'e olan kıyıları Kandıra ilçesi boyunca 52 km olup, yüksek kıyı tipi olup, falezlerin (Pembe Kayalar-Kefken) oluşmasına neden olurken, Marmara Denizine olan kıyıları 129,7 km olup, Karadeniz ve Akdeniz geçiş iklimine sahip olan ve lagünlerin de bulunduğu, farklılıklar gösteren kıyılara sahiptir.

Kocaeli bir Körfez kenti olması, doğu-batı yol kavşağı üzerinde bulunması gibi nedenlerle ülkemizin imalat sanayinin %13'ünün gerçekleştiği bir il olup, hızlı sanayileşme süreci ile birlikte özellikle son 30 yılda kıyıların turizm amacıyla değil, kirliliğe de yol açan üretim ve ticaret amacıyla yoğun kullanımı söz konusu olmuştur. Kocaeli'nin turizm varlıklarını öne çıkararak turizm kenti imajı yönünde Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin hem araştırma hem de yatırım yönlü olmak üzere son yıllarda çok önemli çalışmaları bulunmaktadır. Bu çalışmalardan biri de sahillerin ve plajların temizlenerek, turizme kazandırılması, yerel halkın da içinde yaşadığı kentin sahil, plaj varlıklarından yararlandırılabilmesi çalışmalarıdır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin deniz ve deniz ile bağlantılı çevreye yönelik hassas çalışmaları sayesinde İzmit Körfez'i bile yüzmeye uygun hale gelmiştir. Bu çalışmalarda, deniz uçağı, deniz temizleme araçları ile birlikte, imalat işletmeleri tarafından Körfez'e akıtılan atıksuları da arıtılarak denize ulaştırılmaktadır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi İSU Genel Müdürlüğü'nün, Kocaeli genelinde faaliyete geçirdiği arıtma tesisleri Türkiye'de deniz ve suların güvenliğinin sağlanmasına örnek ve öncü bir proje konumundadır. Arıtma tesisleri sayısı ile Kocaeli ili Türkiye'nin en fazla atık su arıtma tesisine sahip kenti statüsüne ulaşmıştır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin, başta sanayi olmak üzere birçok faktör nedeniyle kirlenmiş olan özellikle Marmara Denizi sahillerinde, halk tarafından güvenli bir şekilde kullanımının sağlanmasına yönelik çalışmaları ile birlikte, sahillerin büyük bir bölümü rahatlıkla, güvenilir ve konforlu bir şekilde halkın